

**ВІДГУК**  
**офіційного опонента**  
**кандидата економічних наук, старшого наукового співробітника**  
**Сльозко Олени Олександрівни**  
**на дисертаційну роботу**  
**Василиці Оксани Богданівни**  
**на тему: «Механізми регулювання прямого іноземного інвестування у**  
**забезпеченні економічного розвитку України», поданої на здобуття наукового**  
**ступеня кандидата економічних наук**  
**за спеціальністю**  
**08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини**

**I. Актуальність теми дослідження**

Однією із важливих характеристик глобальної економічної системи є зростання ролі прямих іноземних інвестицій як джерела надходження фінансових активів для соціально-економічного розвитку держави. Сучасна глобалізована система світогосподарських зв'язків характеризується активним залученням країн у світовий ринок капіталів. Для України, як незалежної держави, проблема надходжень прямих іноземних інвестицій в економічну систему є надзвичайно актуальною.

Вітчизняні вчені неодноразово акцентували увагу на недостатності надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, однак проблема їх галузевого залучення в національну економіку постає вкрай рідко. Проте активне іноземне інвестування галузей, що становлять основу національної безпеки, призведе до формування нових загроз та викликів національній економіці. Окрім того, гіпертрофоване вкладення фінансових активів у банківську діяльність, фінансове посередництво не сприяє зростанню конкурентоспроможності української економіки.

Проблемам ефективної інвестиційної політики присвячені роботи вітчизняних та іноземних дослідників, однак нестабільність на міжнародних валютних та фінансових ринках, інституційна відмінність у підходах до регулювання процесів залучення прямих іноземних інвестицій та недостатне

законодавче забезпечення процесів прямого іноземного інвестування зумовлюють актуальність теми дисертаційної роботи.

Зважаючи на вищезазначене, дисертаційна робота О.Б. Василиці на тему: «Механізми регулювання прямого іноземного інвестування у забезпеченні економічного розвитку України» є актуальною, викликає теоретичний і практичний інтерес.

## **II. Зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень, державними та галузевими програмами**

Окремі положення дисертації пов'язані з тематикою науково-дослідних робіт, що здійснювались в Регіональному філіалі Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові при підготовці науково-дослідної роботи «Пріоритети регіональної політики України» (номер державної реєстрації 0109U000494), зокрема автором подані пропозиції щодо запобігання тінізації інвестиційних надходжень при підготовці до Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р.

## **III. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості**

Наукові результати дослідження, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими і коректними. Належний науковий рівень основних положень дисертації забезпечується використанням праць провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері інвестиційної політики, статистичних матеріалів вітчизняних та міжнародних економічних відомств, а також міжнародної нормативно-правової бази. Про високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх апробація на 20-ти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

Найбільш вагомими науково-прикладними результатами, що були отримані

особисто здобувачем і містять наукову новизну, потрібно визнати такі.

По-перше, на основі аналізу тенденцій прямого іноземного інвестування економіки України, дисертантом запропоновано визначення поняття «псевдоефективні інвестиції», що на думку автора дасть змогу більш точно описувати процеси залучення прямих іноземних інвестицій (с. 23-28). Також було здійснено модифікацію моделі Манделла-Флемінга за допомогою компоненти «псевдоефективні інвестиції», що дозволило підтвердити негативний вплив псевдоефективних інвестицій на основні макроекономічні показники держави (с. 38-41). Окрім того, у другому розділі наведено результати пілотного експертного опитування, що підтвердило теоретичні припущення щодо характеристик псевдоефективних інвестицій (с. 106-107).

По-друге, на основі ЮНКТАД-індексу розроблено галузеві коефіцієнти, що дозволило удосконалити методичні підходи до аналізу залучення ПІІ та проведено їх розрахунок (с. 95-98). Автором запропоновані відповідні галузеві коефіцієнти (залучення інвестицій в обробну промисловість, сферу високих технологій, експортоорієнтовані галузі країни).

По-третє, проведений здобувачем аналіз ефективності використання інвестиційних ресурсів у різних галузях економіки України за допомогою методу огортаючи даних (ДЕА) дозволив виявити потенціал покращення використання цього фінансового ресурсу (с. 99-104).

По-четверте, результати емпіричного аналізу (с. 110-123) дають право підтвердити теоретичні припущення моделі Манделла-Флемінга (с.39-41) щодо деструктивного впливу сучасної галузевої структури залучення ПІІ в Україну. Виявлено негативний ефект ПІІ на індекс промислового виробництва, темпи росту ВВП, торговельний баланс за допомогою двокрокового методу найменших квадратів (с. 114-120). Верифікацію результату проведено за допомогою VAR та VEC моделей.

Також вартими уваги є запропоновані автором економічні інструменти мінімізації негативного впливу ПІІ на рівень економічного розвитку держави

(с. 142-159). Рекомендації щодо обмеження іноземного інвестування стратегічних галузей не суперечать світовому досвіду залучення ПІІ та покликані посилювати економічну безпеку приймаючої держави.

#### **IV. Теоретична та практична цінність отриманих результатів дисертаційної роботи**

Наукові положення і теоретичні висновки, отримані в дослідженні, слугують методологічною базою для розробки практичних заходів із удосконалення інвестиційної політики на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

Результати дослідження використані у роботі Головного управління економіки та інвестицій Львівської обласної державної адміністрації, Навчально-методичного центру Державного фінансового моніторингу у м. Львові, а також у діяльності ВАТ “ІнтехпромЕнерго” у м. Санкт-Петербурзі. Окремі положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи використано в наукових дослідженнях регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові та при підготовці навчально-методичних матеріалів з дисциплін “Міжнародні економічні відносини”, “Міжнародна інформація”, “Теорія міжнародних відносин” Львівської комерційної академії.

#### **V. Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях**

Основні результати дисертації достатньою мірою висвітлені в тридцяти публікаціях: у тому числі дев'ять – у фахових наукових виданнях, одна – у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз. Загальний обсяг публікацій становить 5,96 д.а.

Зміст автореферату у стислому вигляді загалом відображає структуру і зміст дисертаційної роботи.

## VI. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи і автореферату

Позитивна оцінка результатів дослідження не заперечує деяких положень, які можуть слугувати підставою для дискусії, окремих недоліків і побажань, що стосуються змісту та оформлення дисертації.

1. Підрозділ 1.3 присвячено аналізу інструментів захисту економік країн ЦСЄ від негативних ефектів прямого іноземного інвестування (с. 47-69). Ці країни було обрано, зважаючи на їх відносно спільне історичне минуле з Україною та подібність вихідних економічних умов. Проте доцільною також видається потреба аналізу механізмів захисту від негативних наслідків ПІІ у високорозвинених країнах.

2. Автором проведено ґрунтовне та масштабне економіко-математичне дослідження наслідків впливу залучених ПІІ на низку макроекономічних показників України (с. 106-123). Проте в аналізі цих регресійних рівнянь спостерігається недостатня економічна інтерпретація отриманих результатів.

3. У рівнянні (2.6) залежною змінною є ВВП, одночасно до незалежних змінних включено промислове виробництво, а це ймовірна загроза мультиколінеарності, що призводить до зміщення оцінок параметрів моделі, які розраховуються за методом найменших квадратів (с. 116).

4. У дослідженні ефективності прямих іноземних інвестицій для різних сфер економіки країн з допомогою DEA-аналізу (с. 98-104) доцільно було б обґрунтувати необхідність включення до переліку досліджуваних країн саме США, Японію та Німеччину, а не інших високорозвинених країн. Також в даному аспекті не зрозумілою є різниця між потенціалом використання іноземних інвестицій у сфері високих технологій (рис. 2.9, с. 101) та потенціал використання іноземних інвестицій у промисловості та високотехнологічному експорті (рис. 2.10, с. 102). У цьому контексті доцільно було б подати лаконічні методичні пояснення до використовуваних змінних, зокрема, що автор розуміє під «сферою

високих технологій» та «високотехнологічним експортом».

5. Щодо змісту дисертаційної роботи, то, на наш погляд, потребують уточнення назви параграфів першого розділу, зокрема підпункти 1.3, 2.2.

Спостерігаються окремі помилки редакційного та стилістичного характеру.

## **VII. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» та інших нормативних актів ДАК Міністерства освіти і науки України**

Незважаючи на деякі дискусійні положення і недоліки, які істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, вважаємо, що дисертаційна робота О.Б. Василиці «Механізми регулювання прямого іноземного інвестування у забезпеченні економічного розвитку України» є самостійною завершеною науковою працею, а отримані нові науково-обґрунтовані результати у сукупності сприяють розв'язанню конкретної науково-прикладної задачі з удосконалення концептуальних засад політики державного регулювання прямих іноземних інвестицій з урахуванням їх впливу на економічний розвиток держави.

Зміст дисертаційної роботи загалом відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети і задач дослідження.

Оформлення дисертації та автореферату в основному відповідає вимогам інструктивних документів відповідних інституцій України.

Таким чином, за формальними та змістовними ознаками опонована дисертація відповідає нормативним документам ДАК Міністерства освіти і науки, а також інших відповідних інституцій України.

## **VIII. Загальний висновок**

В цілому рецензована дисертація Василиці О.Б. становить завершене самостійне наукове дослідження, спрямоване на вирішення важливої науково-прикладної проблеми.

За актуальністю проблемно поставлених завдань дослідження та отриманими результатами їх вирішення, теоретико-методологічною

обґрунтованістю, науково-практичним спрямуванням і значимістю отриманих результатів та запропонованого комплексу рекомендацій й заходів дисертаційна робота на тему «Механізми регулювання прямого іноземного інвестування у забезпеченні економічного розвитку України» відповідає нормативним документам відповідних інституцій України, у тому числі пп. 11, 12, 14, 15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Василиця Оксана Богданівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

**Офіційний опонент:  
кандидат економічних наук,  
старший науковий співробітник,  
провідний співробітник сектору  
міжнародних фінансових досліджень  
Інституту економіки  
та прогнозування НАН України**

**Сльозко О.О.**